

آزمایش خون نوزادان را انجام دهید

نوزاد متولد می‌شود و همه شاد و خوشحال به استقبالش می‌روند. وقتی پزشک نوید سلامت نوزاد را می‌دهد، گویا خستگی 9 ماهه مادر هم به پایان می‌رسد، اما همه بیماری‌ها خودشان را در ظاهر نشان نمی‌دهند.

جام جم آنلاین: نوزاد متولد می‌شود و همه شاد و خوشحال به استقبالش می‌روند. وقتی پزشک نوید سلامت نوزاد را می‌دهد، گویا خستگی 9 ماهه مادر هم به پایان می‌رسد، اما همه بیماری‌ها خودشان را در ظاهر نشان نمی‌دهند.

گاهی لازم است آزمایش‌های بیشتر و کامل‌تری انجام شود تا از سلامت نوزاد مطمئن شویم. برخی بیماری‌ها در ظاهر نشانه‌ای ندارند؛ بیماری‌هایی که گاه تا عقب‌ماندگی کودک پیش می‌روند؛ اما با آزمایشی ساده می‌توان آنها را تشخیص داد و از بروز مشکل‌های بعدی جلوگیری کرد.

دکتر فریبا نادری، متخصص کودکان در این باره به «جام‌جم» می‌گوید: «فنیل‌کتونوری یک بیماری متابولیک است که به صورت ارثی منتقل می‌شود. این بیماری در بدو تولد قابل تشخیص و پیشگیری است و خوشبختانه امروز این بیماری نیز جزو تست‌های غربالگری است که باید برای نوزادان حتما انجام شود. با انجام این تست‌های غربالگری اگر پزشک تشخیص دهد که فنیل آلانین نوزاد بالاست، با بررسی‌های بیشتر و کامل‌تر می‌توان از اضافه شدن به جمعیت کودکان عقب‌افتاده جلوگیری کرد.»

درصد زیادی از کسانی که امروز در مراکز نگهداری بیماران عقب‌افتاده به سر می‌برند، ممکن است به علت بیماری فنیل‌کتونوری آنجا باشند. درحالی که با تشخیص بموقع در دوران نوزادی و رعایت رژیم خاص، بچه‌ها به این درجه از عقب‌افتادگی نمی‌رسند.

علائم بیماری

این عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با ذکر علائم بیماری می‌گوید: «این بچه‌ها پس از تولد بتدریج دچار عقب‌افتادگی ذهنی شده و از نظر تکاملی دچار اختلال می‌شوند. از نظر ظاهری این بچه‌ها بلوند بوده، چشمانی آبی رنگ دارند و ممکن است مشکلات دندانی نیز داشته باشند. این بیماران همچنین ضایعات آگزمایی شدیدی دارند که به درمان نیز مقاوم است.»

وی با اشاره به انواع خفیف این بیماری توضیح می‌دهد: «گروهی که علائم خفیف‌تری دارند ممکن است تحریک‌پذیر بوده و با محیط تطابق پیدا نکنند. در برخی موارد که حتی از این حالت هم خفیف‌تر است، ممکن است در سنین بالاتر، مشکلات روانی و انواع اختلالات رفتاری، آنها را با مشکل مواجه کند.»

تشخیص بیماری

دکتر نادری در مورد تشخیص بیماری توضیح می‌دهد: «با توجه به این‌که این بیماری در ظاهر علامت مشخصه‌ای ندارد، لازم است برای همه بچه‌ها در 3 تا 5 روزگی تست غربالگری انجام شود. برای این کار از پاشنه پای نوزاد خون گرفته می‌شود و با انجام آزمایش‌های لازم از بروز مشکلات جدی‌تر در آینده جلوگیری خواهد شد.»

وی می‌افزاید: «آزمایش‌های تشخیصی این افراد به‌طور معمول اندازه‌گیری فنیل‌آلانین خون است. بالا بودن میزان فنیل آلانین می‌تواند نشان‌دهنده وجود بیماری و میزان شدت آن باشد. البته موارد گذرای هم از بالا بودن فنیل آلانین خون در آزمایش‌های دوران نوزادی داریم که بهتر است این موارد دوباره بررسی شوند. بعضی از انواع این بیماری خفیف‌تر بوده و برخی شدیدتر؛ حتی انواع کشنده آن نیز ممکن است وجود داشته باشد.»

درمان

دکتر نادری یادآور می‌شود: «امروز حتی برای انواع شدیدتر این بیماری نیز داروهای خاصی وجود دارد که می‌تواند تا حدودی بیماری را کنترل کند. درمان اصلی این بیماران، رژیم غذایی است که باید طی آن مصرف پروتئین را محدود کرده و از شیرهای خاصی که فاقد فنیل آلانین است، استفاده شود. انواع گوشت، لبنیات و مواد پروتئینی باید در حد مجاز مصرف شوند. همچنین حذف کامل این مواد نیز کار درستی نیست.»

وي با ذکر این نکته که کودک براي رشد به مقدار کمی پروتئين نیاز دارد، تاکید مي‌کند این پروتئين در حد کم و مجاز باید مصرف شود.

این پزشک متخصص اظهار مي‌کند: «با کنترل دقیق سطح فنیل آلانين مي‌توانيم از عقب‌افتادگي، مشکلات ذهني، رفتاري و رواني این افراد پيشگيري کنیم. با این‌که این افراد باید همیشه این رژیم غذايي را حفظ کنند، اما از حدود 20 سالگي به بعد این محدوديت غذايي کمتر مي‌شود. البته باز هم در دوران بارداري باید محدوديتي دقیق و حساب‌شده داشته باشند.»

زایمان و فنیل‌کتونوري

دکتر نادري در مورد زایمان این افراد توضیح مي‌دهد: «مادراني که درجاتي از فنیل‌کتونوري دارند، بچه‌هايشان در معرض مشکلاتي نظير کوچک بودن دورسر قرار دارند. گرفتاري مادرزادي قلبي نیز میان این نوزادان شایع‌تر است.»

بنابراین بررسی و کنترل میزان فنیل‌آلانين در سنين پايين، بخصوص در دو - سه سال اول زندگي و در دوران بارداري اهميت خاصي دارد. اگرچه این بيماري در تمام طول عمر با فرد باقي مي‌ماند، اما اگر در دوران نوزادي و همان روزهاي اول پس از تولد با تست‌هاي غربالگري این مشکل را تشخیص دهيم، مي‌توانيم از وجود فردي عقب‌افتاده جلوگیری کنیم.

وي با ذکر اهميت تشخیص و رسيدگي بموقع ادامه مي‌دهد: «این بيماران مي‌توانند زندگي كاملا طبيعي داشته باشند. چون این بيماري قابل پيشگيري و کنترل بوده و تقريبا قابل درمان نیز هست. اگر در خانواده‌اي سابقه وجود چنین مشکلي وجود دارد، ساير بچه‌ها نیز باید حتما از نظر این بيماري بررسی شوند.»

دکتر نادري به والدين هشدار مي‌دهد، تست‌هاي غربالگري را جدي گرفته و حتما آنها را انجام دهند. اگر هم نتیجه با مشکلي مواجه شد، کودک را نزد پزشک متخصص برده و معالجات را ادامه دهند.

نیلوفر اسعدي بیگي
گروه سلامت